

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК: 378.091.2:316.722

К. С. АВЕРІНА

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛІ ДІАГНОСТИКИ КУЛЬТУРОТВОРЧОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ

Розглянуто головну мету полікультурної освіти, що визначається не кількістю знань, умінь, навичок, а розвитком особистості в контексті культури. Це передбачає звернення до власного світорозуміння, яке характеризується неповторністю й завжди особистісно-варіативним світобаченням, створення умов для розвитку та самореалізації кожної особистості, котра сповідує загальнолюдські цінності, а також формування навичок навчатись впродовж життя. Встановлено, що активізація процесу культуротворчого зростання відбуватиметься за умов реалізації можливостей і ресурсів полікультурної освіти та її впливу на становлення особистості майбутнього педагога. Представлена модель діагностики спирається на концептуальне осягнення процесу культуротворчого зростання особистості й на розуміння полікультурності як особистісної здатності людини до прагнення, вміння жити у полікультурному середовищі.

Ключові слова: культуротворчість, моделювання, полікультурна освіта, самоідентифікація, толерантність.

Е. С. АВЕРИНА

КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЯ МОДЕЛИ ДИАГНОСТИКИ КУЛЬТУРОТВОРЧЕСКОГО РОСТА БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА В УСЛОВИЯХ ПОЛИКУЛЬТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Раскрыта главная цель поликультурного образования, которая определяется не количеством знаний, умений, навыков, а развитием личности в контексте культуры. Это предполагает обращение к собственному миропониманию, которое характеризуется неповторимостью и всегда личностно-вариативным мировоззрением, создание условий для развития и самореализации каждой личности, которая исповедует общечеловеческие ценности, а также формирование навыков обучаться на протяжении жизни. Установлено, что активизация процесса культуротворческого роста будет происходить при условии реализации возможностей и ресурсов поликультурного образования и его влияния на становление личности будущего педагога. Представленная модель диагностики опирается на концептуальное постижение процесса культуротворческого роста личности и на понимание поликультурности как личностной способности человека к стремлению, умение жить в поликультурной среде.

Ключевые слова: культуротворчество, моделирование, поликультурное образование, самоидентификация, толерантность.

K. AVERINA

CONCEPTUALIZATION OF THE DIAGNOSTICS MODEL OF FUTURE TEACHER'S CULTURE CREATIVITY GROWTH IN CONDITIONS OF MULTICULTURAL EDUCATION

The paper identifies the main goal of multicultural education which is not determined by the number of knowledge and skills, but by personal development in the context of culture that means considering one's own worldview, characterized by originality and always by personal and variable worldview, creating the conditions for the development and self-realization of each person which adheres to human values and also formation of

the skills to learn for life. In the course of the study it was found out that activation of the process for culture creativity growth will be taking place under the conditions providing actualization of capabilities and resources of multicultural education and its impact on a future teacher's identity formation. The diagnostics model based on conceptual understanding of the process of cultural and creative growth of personality and grasp of multiculturalism as a personal ability of man to have a desire and capability to live in the multicultural environment.

Key words: *culture creativity, modelling, multicultural education, self-identification, tolerance.*

Освіченість окремої особистості складається та розвивається внаслідок взаємодії з культурою суспільства. Індивідуальні перспективи розвитку також залежать від широти та різноманітності контактів особистості зі світовою культурою. Саме вища школа має змогу сприяти виходу майбутніх фахівців за вузькі межі субкультури. Розвиток комп'ютерних технологій, сучасних засобів зв'язку надає можливості для розширення освітніх меж, культурних контактів кожного студента. При цьому процес залучення молоді до культури є одночасно і створенням нової.

Коли враховувати, що процес засвоєння культури особистістю продовжується протягом усього життя, а кожна особистість є індивідуальною та неповторною у власному культурному розвитку, то загальнокультурна компетентність виявляється тією психологічною основою, яка об'єднує всі прояви людського в людині незалежно від національної, соціальної, політичної, релігійної приналежності. В зв'язку з цим розуміння процесу культуротворчого зростання особистості може впливати на картину світу й обґрунтування спрямованості життєвих стратегій людини.

У педагогіко-психологічних науках (в концепції «розвиваючого навчання» К. Дусавицького, В. Рєпкіна та інших вчених в моделі «школи культурної політики» П. Щєдровицького тощо) деякі ідеї значно співвідносяться з тим, що могло б позначати поняття «культуротворчість». Педагогіка та психологія, а також деякі напрями сучасної біології накопичили достатньо матеріалу для здійснення узагальнень стосовно походження здатності особистості до культуротворчості й розуміння процесу культуротворчого зростання [1; 6; 9].

Спрямованість на переосмислення природи людської здатності до культуротворчості, особливостей протікання культуротворчого процесу в контексті сучасності, на подолання і запобігання такого феномена як інтолерантність, що є різновидом культуротворчого зростання особистості, актуальна для нашого часу. Розуміючи культуротворчість як невід'ємний та необхідний атрибут соціокультурної реальності, як сферу дійсності, що створюється й існує завдяки людській діяльності та здатна вносити в буття сенс, відзначимо, що за сучасних умов проблематика толерантності та ксенофобії як специфічного прояву культуротворчого зростання особистості набуває нових смислових відтінків.

Питання ідентичності особистості та «чужого» присвячені праці Г. Гегеля, М. Бахтіна, М. Бубера, Ю. Лотмана та ін. У більшості наукових праць А. Бергсона, Л. Виготського, М. Кисельової, К. Яспєрса подається розгляд понять «творчості» та «культури». Я. Білик, О. Заздравнова, І. Попова в своїх роботах розкривають сутність понять «культуротворчість» і «культуротворче зростання».

У дослідженнях формування культурності як основи саморозвитку існує кілька суперечностей, головними серед яких ми визначаємо:

- розгляд культуротворчого зростання як основи формування толерантності тлумачиться і досліджується феноменологічно, що значною мірою призводить до фрагментарного розгляду;
- не враховуються в цьому розвитку творчі компоненти, які спрямовують культурне зростання в різні площини особистісної реалізації та психологічної готовності людини до діалогічного сприйняття світу;
- у процесі формування конкретних рис особистості не спрацьовує механізм розвитку загальнокультуротворчого потенціалу людини.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні моделі діагностики культуротворчого зростання майбутнього педагога в умовах полікультурної освіти.

Моделювання полікультурної освіти передбачає створення ситуацій, які для студентів є конфліктом або проблемою, а це, відповідно, стимулює до її вирішення та висновків. В. Платов,

А. Вербицький вказують на позитивність впливу моделювання творчого розвитку особистості в сфері полікультурної освіти, що стає немовби інструментом формування культурної особистості майбутнього педагога.

Наукова модель – це уявна чи матеріально реалізована система, яка адекватно відображає предмет дослідження і здатна замінити його так, що вивчення моделі сприяє отриманню нової інформації про цей предмет. Головною перевагою моделювання є можливість охопити систему цілісно.

У більшості гуманітарних моделей основними їх компонентами визначені потреби суспільства, мета, завдання, принципи, зміст, види, форми, методи, критерії та показники оцінювання результатів діяльності, організаційно-педагогічні умови, суб'єкти тощо. Це, на нашу думку, є принциповою колізією освітньої діяльності, якщо її експертувати з точки зору антропологізму, а саме: помітне порушення головної ідеї, на якій базується антропологічний підхід – головним суб'єктом освітніх перетворень є людина, тоді як завдання освіти полягає у створенні умов для її саморозвитку, самореалізації; крім того, порушується цілісність процесу моделювання, що припускає наявність різноманітних концептів, ідей, які чітко не визначені [3; 5; 10; 11].

Варто погодитися з дослідниками процесу моделювання в освіті, котрі додають до нього такі категоричні вимоги, які можна визнати концептуальними засадами кожної моделі:

- назва моделі відображає головну проблему, що вирішується, основні якості, принципову ідею, головний напрямок модернізації освіти або характерну регіональну ситуацію;
- ідентифікація моделі повинна містити вид моделі, основні використані філософські позиції, чинники розвитку, обґрунтування загальних і особливих рис наукової концепції засвоєння досвіду реалізації цієї моделі на практиці, орієнтацію моделі на певну сферу розвитку особистості, змістову площину моделі, організаційні форми, характеристику адресата моделі тощо;
- цільова орієнтація моделі (цілепокладання) має базуватися на цілеформуванні і цілереалізації особистісних програм Homo educandus;
- у моделі закладаються концептуальні основи побудови й функціонування того чи іншого об'єкта;
- зміст моделі варто розглядати з позиції сучасних ідей, принципів, зазначаючи обсяг і характер змісту навчально-виховної діяльності, структуру планів, матеріалів, програм тощо;
- у процесуальній характеристиці моделі потрібно визначити структуру й алгоритми діяльності суб'єктів та об'єктів, доцільність й оптимальність певних елементів діяльності, комплексну взаємодію всіх засобів, методик, технологій і управління, яке відповідно до сучасних вимог повинно переорієнтуватися з кібернетичних основ на синергетичні, зумовлені законами самоорганізованих систем;
- програмно-методичне забезпечення моделі має відповідати певним вимогам науковості, технологічності, бути достатньо повними тощо, а також повинно містити матеріал з певною «режисурою», тобто механізмом самовдосконалення людини та пошуку істини;
- складним питанням варто визнати критеріальні аспекти адекватності та ефективності моделі, оскільки в науковій літературі проблема критеріїв вирішується далеко неоднозначно [5].

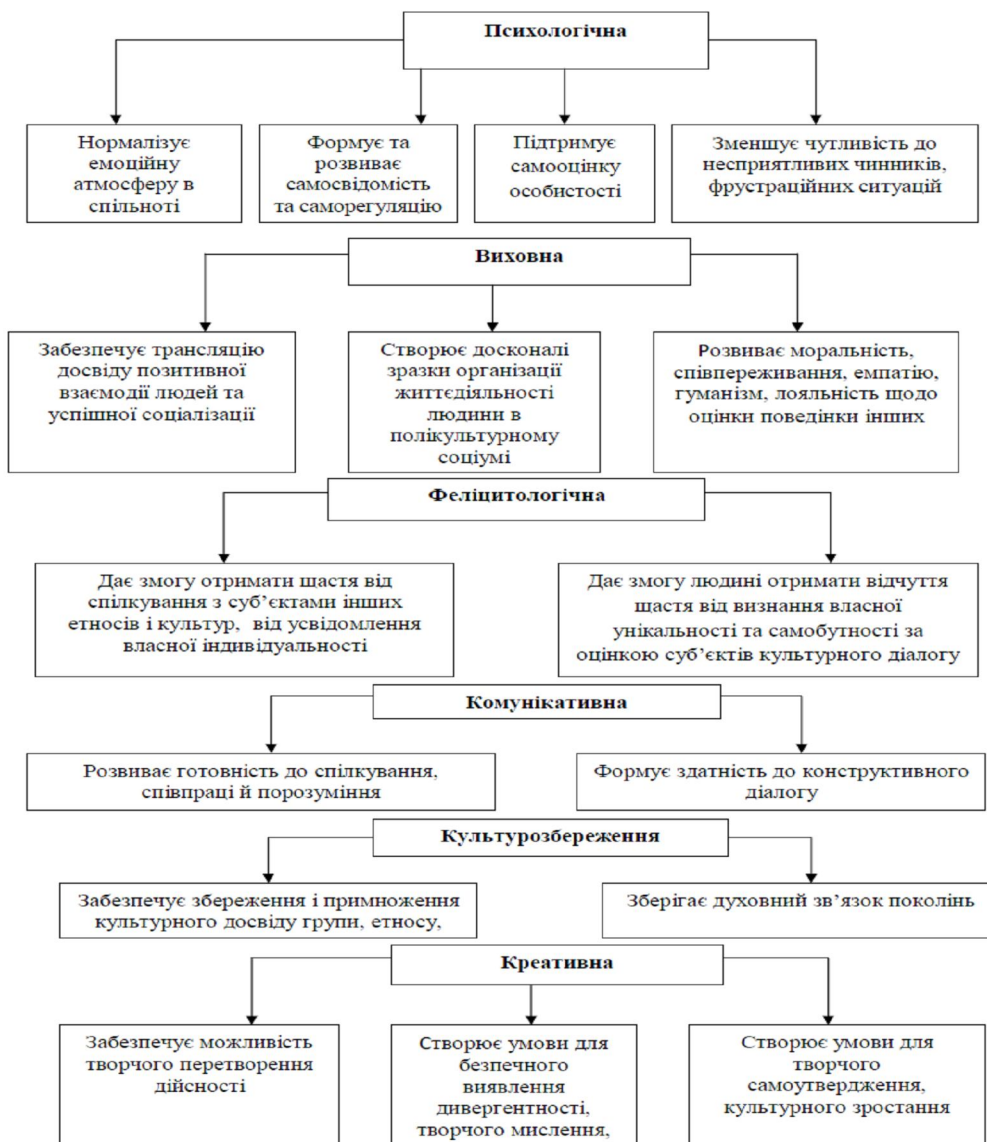
Критерії в педагогіці – це передусім показники, які поєднують у собі методи розрахунку, теоретичну модель розподілу і правила прийняття рішення про правдоподібність гіпотези, її перетворення. Оскільки до критеріїв ефективності відносять показники, що віддзеркалюють об'єктивний бік результатів діяльності і суб'єктивне ставлення людей до діяльності, ми відносимо до основних критеріїв: науковість; концептуальність; системність (ієрархічність, спадкоємність, комплексність, цілісність); структурованість (логічність, процесуальність, алгоритмічність); саморозвивальний характер; природокультуровідповідність; керованість (варіативність, діагностичність, прогнозованість); валідність; ефективність і результативність; відтворюваність і «підлеглисть» багатоаспектній експертизі тощо.

Варто додати, що в реальній підготовці студентів до професії в умовах полікультурного суспільства потрібно визначати рівні диференціювання передбаченої в моделі роботи. Так, стандартизовані характеристики кожного рівня навчально-професійної та культуротворчої активності студентів можна подати так:

- високий, якщо творчі та професійні властивості стають яскравою рисою характеру, виявляються в усіх діях студента постійно, всебічно, ґрунтуються не лише на знанні вимог до поведінки, а і є внутрішньоособистісними переконаннями;
- середній, якщо творчі та професійні властивості є рисою характеру, в діях виявляються ефективно, але спостерігаються відхилення, зумовлені недостатнім розвитком мотивації або незнанням вимог до поведінки;
- низький, коли творчі та професійні властивості ще не стали рисою характеру, обмежено й неефективно виявляються в діях і вчинках студентів, іноді більш характерними бувають ознаки властивості-антипода тощо.

Це далеко не всі існуючі вимоги щодо моделювання, але врахування навіть цього переліку, на нашу думку, створить систему моделювання самоналагоджуваним організмом, який надасть змогу використовувати конструкти моделі полікультурної освіти ефективно й успішно.

Функції культуротворчого зростання



Найпершим конструктором моделі ми повинні визначити функціональне поле того чи іншого образу, процесу, феномена (в нашому дослідженні – культуротворчого зростання особистості). Це відображено в табл. 1.

Діагностика культуротворчого зростання особистості крізь призму функціонального поля формування світогляду, розуміння того, що освіта в органічному зв'язку з наукою генерує і концептуалізує певні підходи, ідеї, доктрини, програми, принципи тощо спонукає до визначення серед них, найбільш ефективних.

Другим важливим конструктором моделі діагностики культуротворчого зростання варто визнати наявність таких підходів, які у процесі діагностики акумулюють ідеї. Характеристика сучасної соціалізації переконливо свідчить про необхідність зміни підходу до розвитку й саморозвитку особистості майбутнього педагога. На нашу думку, таким може бути антропологічний підхід, що використовує компоненти і функції антропології для вирішення завдань освітньої теорії і практики на всіх її етапах і в усіх частинах системи. Антропологія є інтегральною дисципліною, яка вивчає процес розбудови людиною власної життєдіяльності у взаємодії з природою, соціумом, культурою, а також встановлює чинники, що визначають якість життя, умови, необхідні для реалізації ціннісних настанов особистості й виявляє труднощі, суперечності, які необхідно подолати.

Отже, основними принципами саморозвитку кожної системи антропологічного напрямку вважаємо:

- принцип відповідності педагогічного впливу природі творчої самобутності;
- принцип культуродоцільності – культура виховання і виховання культурою;
- принцип соціовідповідності – створення оптимальних соціальних умов для успішного розвитку і саморозвитку того, хто навчається;
- принцип амбівалентності – організація педагогічного впливу, що узгоджується зі змінними середовищними й внутрішньоособистісними умовами;
- принцип гуманізму, який ґрунтується на повазі й пошані учасників процесу творчого зростання, на відмові від функціональних педагогічних відносин та побудові глибинної, ціннісної, емоційної взаємодії в усій повноті особистісної активності людини; на емпатійному спілкуванні, активізації власних внутрішніх зусиль особистості щодо самовдосконалення, мобілізації особистісних ресурсів; на пріоритеті духовної підтримки над корекцією поведінки у процесі культуротворчого зростання, тобто на підтримці її духовних сил; на використанні прийомів, що сприяють зміцненню віри людини в себе та своє майбутнє.

Цей підхід здебільшого пов'язаний із буттям культуротворчості в її найвищому сенсі, або за Г. Гегелем, «буттям-для-себе» – буттям, що розкриває свої глибинні можливості й не може бути ні остаточним, ні автоматичним; воно потребує волі людини, її натхнення й ефективного використання у процесах культуротворення.

Етнометодологічний підхід спрямовує дослідження і практику не на абстрактну людину, а на вивчення людини як носія конкретних національних психології, характеру, самосвідомості. Та оскільки людина не живе ізольовано, а взаємодіє з представниками різних культур, етнометодологічний підхід не обмежується національними рамками, а дає підстави для теорії і практики розвитку людини в умовах міжкультурної взаємодії.

Застосування цього підходу до проектування, планування і організації процесу становлення й розвитку національних систем дасть змогу визначити й сформулювати етнопедagogічні та етнодидактичні принципи, основою яких є ідея цілісного відображення національної, релігійної й загальнолюдської культури в змісті творчого зростання особистості, у методах, прийомах навчання і виховання:

- принцип відповідності змісту, форм і методів навчання психологічним особливостям людей. Відомо, що етнічна та релігійна галузі знань як міждисциплінарні вивчають етнічні й конфесійні особливості психіки людей, національний характер, закономірності формування національної самосвідомості й стереотипів. Реальний світ є багатонаціональним і багаторелігійним середовищем, яке потребує діалогу етносів, готовності представників різних етноконфесійних спільнот до позитивного контакту:

відсутність у представників тієї чи іншої спільноти поліваріантності освіти призводить до обмеження розвитку мислення і діалогічної взаємодії);

- принцип відповідності форм і методів навчання педагогічним традиціям, системам виховання і навчання, що створені конкретним народом і базуються на народному ґрунті, мають ту виховну силу, якої нема в кращих системах, заснованих на абстрактних ідеях чи запозичених в іншого народу; в сучасних методологічних дослідженнях ставиться питання про природо- й культуродоцільну зумовленість методів і прийомів навчання.

Нами зроблено спробу визначення основних підходів до діагностики культуротворчого зростання особистості майбутнього педагога.

Особистісно-орієнтований: визнання права кожної особистості на свободу, самовизначення, індивідуальність і самовиявлення; визнання й виконання обов'язків щодо себе та інших людей; надання переваги під час діалогу мотивації, цінностям, досвіду, «Я – концепції» партнера.

Діяльнісний: пріоритет активності, свідомості й самостійності; забезпечення суб'єктивної свободи у виборі творчої діяльності та її компонентів; реалізація виховного процесу через спеціально організовану культуротворчу діяльність і спілкування людей.

Антропологічний: визнання культуротворчості як однієї з головних діяльностей людини; орієнтування на природну сенситивність людини до культуротворчого діалогу; розуміння творчості як засобу духовного піднесення людини.

Етнометодологічний: врахування етноментальних чинників у процесі культуротворчого зростання; організація варіативності в процесі культуротворчого розвитку, на який впливають етнокультурний, релігійний досвід, архетипи свідомості; забезпечення діалектичного поєднання національного і загальнолюдського в діалозі культур.

Культурологічний: врахування етнокультурного оточення людини (етнічний і конфесійний склад, індивідуальні інтереси щодо проблеми полікультурного суспільства); врахування етнічних й соціально-економічних особливостей регіону (компактне проживання етносів, найважливіші форми їхньої діяльності) тощо; аналіз соціокультурного стану регіону, країни, світу, що змінюється (процеси зближення, розвитку конфліктів та їхні причини), а також фізіологічних, культурних і особистісних можливостей як окремої людини, так і всього соціуму.

Аналіз діагностики культуротворчого зростання особистості майбутнього педагога та теоретичне дослідження ресурсів полікультурної освіти уможливили формулювання принципів творчості, які повинні стати основою моделювання та проектування процесу особистісного зростання людини до рівня моральної і духовної особистості. Ці принципи і правила як третій конструкт моделі, будучи реалізованими у полікультурній освіті, дадуть можливість особистості інтегрувати в свідомості різні культурні сенси, інтереси, цінності та значення і забезпечить орієнтацію її розвитку на єднання загального й особливого, універсального й унікального, гармонійного та цілісного.

Четвертим конструктом моделі культуротворчого зростання особистості необхідно визнати ступінь впливу полікультурної освіти на поведінку людини та на її корекцію в бік творчого зростання. Полікультурна освіта має можливість виявити, проаналізувати характеристики поведінки людини, що прагне творчої самореалізації, й скорегувати їх певним чином. Деякі дослідники феномена культуротворчого зростання визначили такі його риси:

1. Адекватна самооцінка. Критичне ставлення до себе, як правило, зумовлює певний розрив між «Я-ідеальним» і «Я-реальним», що збільшує потенціал саморозвитку людини.

2. Захищеність. Відсутність загрози взаємодії людини зі світом – важлива умова формування творчої особистості. Творча особистість відчуває себе в гармонії зі світом й не прагне агресивно захищати свою самобутність, особистості, що не може виразити себе важко жити в злагоді, як із собою, так і з іншими людьми, оскільки вона постійно відчуває свою нереалізованість.

3. Відповідальність. Творча особистість несе відповідальність за результат своєї діяльності.

4. Потреба ідентифікації. Творча особистість визнає світ у всьому різноманітті.

5. Орієнтування на себе. Творча особистість більше орієнтована на себе в роботі, творчому процесі, теоретичних роздумах.

6. Здатність до емпатії, що визначається як соціальна чутливість, співчуття, доброзичливість, прагнення зрозуміти іншу людину тощо [4, с. 5–12].

П'ятим конструктором моделі є зміст полікультурної освіти, який передбачає застосування у процесі навчання різноманітних засобів і способів, що сприяють культуротворчості через формування полікультурної когнітивної сфери: насичення змісту освіти протилежними, суперечливими відомостями про сторони, властивості, характеристики об'єктів, процесів і явищ, які вивчаються; впровадження плюралізму думок і відмова від ієрархічної картини світу; створення умов дотримання етичних норм у взаємодії суб'єктів освіти будь-яких рас, народів, релігій, національностей тощо. Зауважимо, що, оскільки культуротворчість має розглядатися на особистісному рівні, антропологічний дискурс, в якому людина постає як цілісність біологічного виявлення її життєдіяльності, соціальної позиції та здатності до духовної конкуренції і діалогу, є у дослідженні доцільним. Отже, когнітивний вектор культуротворчого зростання особистості майбутнього педагога має спрямовуватися на логіку мислення від аналізу найпростіших реакцій людини на ті чи інші впливи середовища до досягнення нею духовності найвіддаленіших суб'єктів розуму в просторі та часі.

Діагностика рівня культуротворчості у вищій школі стає особливо важливою, оскільки педагоги є головними носіями демократичних цінностей, моральних рис, громадянської позиції, психологічної готовності до терпимості заради позитивної принципової взаємодії й діалогу з людьми іншого культурного, національного, релігійного та соціального середовища.

Саме тому для практичної реалізації принципів, засад та ідей формування діагностики культуротворчості варто спроектувати та закласти в модель шостий конструкт, який, на нашу думку, міститиме конкретні шляхи та засоби утвердження через освіту ненасильницького миру, створення єдиного полікультурного простору, котрий би став частиною культурного простору, що підтримує функціонування стійких механізмів творчої особистості, пом'якшення різноманітних суперечок, протистоянь. Це має бути полікультурна освіта, в якій зростає спроможність подолання окремою особистістю й суспільством загалом форм агресії до невизначенності, несамореалізованості конфліктності. Полікультурна освіта ґрунтується на творчому зростанні особистості і характеризується активним впливом учасників освітнього процесу один на одного без використання відкритих і прихованих форм агресії, при збереженні незалежності і врешті-решт веде до спільних зусиль, спрямованих на досягнення позитивних результатів. Організація культурно-освітнього процесу в умовах полікультурної освіти сприяє розвитку загальнокультурних компонентів особистості, вихованню «людини духовної», внутрішньо зорієнтованої, спроможної протистояти тиску з боку маніпуляторів й авторів сформованих стереотипів мислення і поведінки, а також людини, здатної визнати й прийняти різноманіття світу і культур.

Таким чином, освіта, впливаючи на людину з наймолодшого її віку, має можливість виховувати в ній культуротворче начало, яке спочатку закладається як доброзичливість, уміння в своїй поведінці не виходити за певні межі лояльності, як інтерес до відмінностей і здатність ставитися неупереджено, поважаючи творче самовираження інших людей, і більше того, бачити й переживати власну глибинну схожість та визначати у житті людей такі цінності, інтереси та смисли, без яких жоден індивід, навіть найбільш інтолерантний, існувати не може.

Отже, в умовах поліетнічного та багатоконфесійного українського суспільства значне місце відводиться полікультурній освіті, спрямованій на збереження, розвиток і взаємодію всього розмаїття культурних цінностей, норм, зразків і форм діяльності певного суспільства, на трансфер цього спадку молодому поколінню, виховання толерантності й уміння жити в полікультурному суспільстві, що стає невіддільним складником навчання й виховання, охоплюючи культурологічні, етноісторичні, релігійно-духовні знання, розуміння важливості культурного плюралізму, вміння виділяти і вносити у зміст загальної освіти ідеї, які віддзеркалюють культурне різноманіття світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горський В. С. Парадокси історичної свідомості сучасної культури / В. С. Горський // Світогляд і духовна творчість. – К., 1993. – С. 18–19.

2. Гриценко В. В. Поликультурная среда вуза как условие формирования позитивного отношения к представителям других этнокультур / В. В. Гриценко, И. В. Кузнецова // Психология образования в XXI веке: теория и практика. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://psyjournals.ru/education21/issue/55053.shtml>.
3. Гукаленко О. В. Некоторые аспекты моделирования поликультурного образовательного пространств / О. В. Гукаленко, Т. П. Ильевич // Теория, практика и перспективы образования, поликультурного воспитания, карьеры и интеграции беженцев, мигрантов и их детей в современном мире: сб. трудов Первой Междунар. науч.-практ. конф. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.rspu.edu.ru/pageloader.php>.
4. Даренський В. Ю. Діалогічна природа культуротворчості / В. Ю. Даренський // Вісник державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2005. – №2. – С. 5–12.
5. Дахин А. Н. Моделирование в педагогике / А. Н. Дахин // Идеи и идеалы. – 2010 – № 1(3). – Т. 2. – С. 11–20. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://ideaidealy.ru/wpcontent/uploads/2011/06/Дахин. – №13_т_2_2010.pdf.
6. Радул В. В. Соціальна активність у структурі соціальної зрілості (теоретико-методологічний аспект): монографія / В. В. Радул. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2011. – 256 с.
7. Троїцька Т. С. Філософська антропологія як чинник модернізації професійної підготовки педагога: монографія / Т. С. Троїцька. – Сімферополь: Таврія, 2006. – 276 с.
8. Черный Е. В. Психология моделирования поликультурного образования / Е. В. Черный. – Симферополь: СОНАТ, 2010. – 540 с.
9. Формування активної життєвої позиції молодого громадянина України: наук.-допом. бібліогр. покажчик / упоряд.: Л. О. Пономаренко, Л. І. Ніколюк, Г. К. Черняєва та ін.; наук. ред. П. І. Рогова. – К.: КНЕУ, 2002. – 141 с.
10. Brown N. A. Redefining Cultural Identities: An Examination of Cross-Cultural Perspectives from Russian and American University-Age Students / N. A. Brown, R. Solovieva, D. L. Egget// The Slavic and East European Journal. – 2007. – Vol. 51 – №. 3. – P. 583–607.
11. ACTE (American Association of Colleges for Teacher Education) Windspread Conference ‘Preparing Teachers for Diverse students’, sept. 2003 year // Access mode: <http://www.eaccesseric.org>.
12. Center for Multicultural Education [Access mode]: <http://depts.washington.edu/centerme/>.
13. Gorski P. The Challenge of defining Multicultural Education [Access mode]: <http://www.mhhe.com/socscience/education/multi>.

REFERENCES

1. Horskyy V. S. Paradoksy istorychnoyi svidomosti suchasnoyi kultury [The paradoxes of historical consciousness of modern culture] / V. S. Horskyy// Svitohlyad i dukhovna tvorchist'. – K., 1993. – P. 18-19.
2. Hrytsenko V. V. Polykulturnaya sreda vuza kak uslovye formirovaniya pozytyvnoho otnosheniya k predstavityel'nyam druhykh etnokultur [The polycultural environment of the university as the condition for the forming positive relationships for representatives others ethnic cultures] / V. V. Hrytsenko, Y. V. Kuznetsova// Psykholohyya obrazovaniya v XXI veke: teoryya y praktyka. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://psyjournals.ru/education21/issue/55053.shtml>.
3. Hukalenko O. V. Nekotorie aspekty modelirovaniya polykulturnogo obrazovatel'nogo prostranstva [Some aspects of modeling polycultural educational space] / O. V. Hukalenko, T. P. Yl'evych// Teoryya, praktyka y perspektivy obrazovaniya, polykulturnogo vospytaniya, karery y yntehratsyy bezhentshev, myhrantov y ykh detey v sovremennom myre: sb. trudov Pervoy Mezhdunar. nauch.-prakt. konf. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.rspu.edu.ru/pageloader.php>
4. Daren'skiy V.Yu. Dialohichna pryroda kul'turotvorchosti [The dialogical nature of culture creativity] / V.Yu. Daren'skiy // Visnyk derzhavnoyi akademiyi kerivnykh kadriv kul'tury i mystetstv. – 2005. – #2. – P. 5–12.
5. Dakhyn A. N. Modelirovaniye v pedahohyke [Modeling in Pedagogic] / A. N. Dakhyn // Ydey y ydealy. – # 1(3). – T. 2. – 2010. – S. 11 – 20. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupa: http://ideaidealy.ru/wpcontent/uploads/2011/06/Dakhyn. – #13_т_2_2010.pdf.
6. Radul V. V. Sotsialna aktyvnist u strukturi sotsial'noyi zrilosti (teoretyko-metodolohichnyy aspekt): monohr. [Social activity in the structure of social maturity (theoretical and methodological aspects)] / V. V. Radul; Kirovohr. derzh. ped. un-t im. Volodymyra Vynnychenka. – Kirovohrad : Imeks-LTD, 2011. – 256 p.
7. Troyits'ka T. S. Filsofs'ka antropolohiya yak chynnyk modernizatsiyi profesiyanoi pidhotovky pedahoha: monohr. [Philosophical anthropology as a factor in the modernization of teacher training:] / T. S. Troyits'ka. – Simf.: Tavriya, 2006. – 276 p.
8. Chernyy E. V. Psykholohyya modelirovaniya polykul'turnoho obrazovaniya. [Psychology of modeling the polycultural education] / E. V. Chernyy. – Symf.: SONAT, 2010. – 540 p.

9. Formuvannya aktyvnoyi zhyttyevoyi pozytsiyi molodoho hromadyanyna Ukrayiny: [Formation of active vital position of the young citizen of Ukraine] nauk.-dopom.bibliohr. pokazhch./uporyad.: L. O. Ponomarenko, L.I. Nikolyyuk, H.K. Chernyayeva ta in.; nauk red. P.I. Rohova, - K.: KNEU, 2002. – 141s.
10. Brown N. A. Redefining Cultural Identities: An Examination of Cross-Cultural Perspectives from Russian and American University-Age Students/ N. A. Brown, R. Solovieva, D. L. Egget// The Slavic and East European Journal. – 2007. – Vol. 51, №. 3. – P. 583–607.
11. ACTE (American Association of Colleges for Teacher Education) Windspread Conference ‘Preparing Teachers for Diverse students’, sept. 2003 year// Access mode: <http://www.eaccesseric.org>.
12. Center for Multicultural Education// Access mode: <http://depts.washington.edu/centerme/>.
13. Gorski P. The Challenge of defining Multicultural Education// Access mode: <http://www.mhhe.com/socscience/education/multi>.

УДК 371.133.001.76

О. А. МАНДРАЖИ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Відзначається важливість підготовки вчителів до інноваційної діяльності та подаються результати експериментального дослідження. Це дає підстави стверджувати, що підготовка вчителів до інноваційної діяльності в системі методичної роботи загальноосвітніх навчальних закладів на основі визначених організаційно-педагогічних умов (забезпечення глибокого вивчення запитів учителів та проблем їхньої професійної діяльності; стимулювання вчителя до ведення інноваційної діяльності; організація навчання у співтворчості і відповідальності; поступовий перехід від просвітництва до організації самоосвіти; здійснення корекції педагогічної діяльності з метою надання вчасної підтримки; попередження труднощів, врахування важливості отриманих наслідків) удосконалює процес професійного розвитку вчителів і підвищує рівень навчально-виховної роботи.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, інноваційне середовище, інноваційна діяльність, підготовка, технологія.

О. А. МАНДРАЖИ

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ К ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Обращается внимание на необходимость подготовки учителей к инновационной деятельности и приводятся результаты экспериментального исследования, которые показывают, что подготовка учителей к инновационной деятельности в системе методической работы общеобразовательных учебных заведений на основе обозначенных организационно-педагогических условий (обеспечение глубокого изучения запросов учителей и проблем их профессиональной деятельности, стимулирование учителя к ведению инновационной деятельности, организация обучения в сотворчестве и ответственности; постепенный переход от просвещения до организации самообразования, осуществление коррекции педагогической деятельности с целью предоставления своевременной поддержки, предупреждение трудностей, учета важности полученных последствий) совершенствует процесс профессионального развития учителей и повышает уровень учебно-воспитательной работы.

Ключевые слова: организационно-педагогические условия, инновационная среда, инновационная деятельность, подготовка, технология.

O. MANDRAZHY

THE ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF TEACHER TRAINING FOR CONDUCTING INNOVATIVE ACTIVITY

The article reveals the significance of teacher training for conducting innovative activity and shows the results of experimental investigation. These results prove that teacher training for conducting innovative activity in the system of methodic work on the basis of determined organizational-pedagogical conditions at general educational institutions improves the process of teachers' professional development and increases the level of